

АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ	
гр. ПЛОВДИВ	
Вх. № 7049	Дело № 03
Получено на 18.01.2024	

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор” по: област на висше образование 3.0. «Социални, стопански и правни науки», професионално направление 3.8. „Икономика”, научна специалност „Организация и управление на производството”

Автор на дисертационния труд: ДЖЕВДЕТ ФЕХМИ БУШИ, докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг” при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: „РАЗВИТИЕ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА УСТОЙЧИВОСТ НА ЛОЗАРСКИТЕ СТОПАНСТВА В КОСОВО”

Рецензент:

Доцент д-р Теодора Орфеева Паришева-Стоева, 3.0. „Социални, стопански и правни науки”, 3.7. „Администрация и управление”, Организация и управление на производството, определена за член на научното жури със заповед № РД-16-1076/25.11.2020 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

През последните 10 години се наблюдават благоприятни тенденции в развитието на лозарството в Косово. Експанзията на лозовата култура в Косово, адаптирането на сортовия ѝ състав с цел производство на висококачествено грозде поражда необходимост от проучване на икономическата устойчивост на лозарските стопанства, тъй като от нея ще зависи бъдещето развитие на лозаро-винарския сектор на държавата. Именно това обуславя актуалната значимост на представения за становище дисертационен труд.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Изследването има за цел да се направи оценка на икономическата устойчивост на лозарските стопанства в Косово и на тази основа да се разработят насоки за повишаването ѝ.

С оглед постигане на поставената основна цел, се решават следните изследователски задачи:

- Разработване на методологични подходи и методика за изследване на икономическата устойчивост на лозарското стопанство;
- Установяване на състоянието и тенденциите в развитието на основните фактори за развитие на икономическата устойчивост на лозарското стопанство;
- Оценка на икономическата устойчивост на организационните форми на стопанисване на лозята в Косово;
- Разработване на насоки за повишаване на икономическата устойчивост на лозарските стопанства в Косово.

За доказване на концептуалната теза на дисертационния труд в процеса на изследването се използват следните методи: системен анализ; индексен метод; статистическите методи – дескриптивна статистика, t-критерий, еднофакторен дисперсионен анализ, хи квадрат анализ и метода на множествените сравнения.

При обработката на емпиричната информация е използван специализираният програмен продукт SPSS и статистически пакет на MS Excel.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е изложен в увод, три глави и заключение, разположени на 122 стр., използвана литература и приложения. Изследването е онагледено с 14 фигури и 16 таблици и 3 приложение. В дисертационния труд са цитирани 142 литературни източника. Като обем, структура, библиография и емпирични приложения, дисертацията отговаря на изискванията на *Закона за научните степени и звания*.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Съществуващата институционална среда в сектор лозарство, довежда до силна поляризация на лозарските стопанства по размер на обработваеми лозя. Преобладаващата част от лозарските стопанства, собственост на физически лица в Косово са еднофамилни и еднолични. Тези стопанства стопанисват 62.5 % от площите с лозя в Косово. Тези организационни форми са с ниско равнище на конкурентоспособност. Крупните лозови масиви, са собственост на винпромите и винарските изби, които се стремят да контролират цялата верига на производството суровина - краен продукт. Тези организационни форми, поради липса на качествена суровина интегрират лозарството и винарството.

От направените изводи дисертационния труд, става ясно, че повишаването на икономическата устойчивост на лозарските стопанства в Косово е в уедряване на обработваемите площи лозя и интеграция с преработвателната промишленост. Този процес може да протече в два последователни етапа: на коопериране и интегриране на производството и преработката на грозде. Окръпняването на лозята в резултат на кооперирането на лозарските стопанства собственост на физически лица ще доведе до възможност за внедряване на иновации в производството, повишаване на инвестиционната активност в отрасъла и подновяване на специализираната лозарска техника.

5. Приноси на дисертационния труд.

В дисертационния труд могат да се открият следните приноси с научен и приложен характер:

1. Разработена е концептуална рамка за оценка на икономическата устойчивост на лозарското стопанство;
2. Анализирани и оценени са равнището на икономическата устойчивост на лозарските стопанства както и на факторите, които го определят;
3. Предложен е теоретичен модел за повишаване на секторната устойчивост както и модел на коопериране за по-добра икономическа устойчивост на лозарските стопанства.

6. Критични бележки и въпроси.

Нямам критични бележки към работата на докторанта.

7. Публикувани статии и цитирания.

ДЖЕВДЕТ ФЕХМИ БУШИ има пет /5/ статии, в които участва като автор:

1. **Xhevdet F.Bushi**, Besa Zeqiri, (2014), "Marketingu mix si koncept me rendesi I marketingut dhe elaborimi I produktit si faze e rendesishme e marketingut mix", The Heritage 13/2014 page 75-105.
2. **Xhevdet F.Bushi**, (2015), "Menaxhimi I prokurimeve me vlera te mesme pune ne Republiken e Kosoves sipas Ligjit 04/L-042" , The Heritage 02/2015, page 440-447 (ScFSD15)
3. **Xhevdet F.Bushi**, (2016), „Marketingu dhe zhvillimi ekonomik ne ndermarrje te vogla dhe te mesme ne Kosove“, SCfSD'16 page 370-379 - korrik 2016.
4. **Xhevdet F.Bushi**, (2016), „Marketingu I turizmit malor ne Sharr dhe Rodope te Hanit te Elezit“ , International Scientific Journals no.8, page 204-212.
5. **Xhevdet F.Bushi**, (2020), „Marketing as a Factor for Development of SME in Kosovo - IMPACT FACTOR, Insitute of Knowledge Management (vol,38,5) Skopje 2020, page 1337-1340.

Представените материали кореспондират с темата на дисертационното изследване. Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

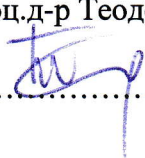
ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**. Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **ДЖЕВДЕТ ФЕХМИ БУШИ** образователната и научна степен **“ДОКТОР”** по научната специалност „Организация и управление на производството”.

Дата: 10.01.2021г.
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ

СТАНОВИЩЕТО: Доц.д-р Теодора Стоева

(..........)